

Nr 173.

Av herrar **Petersson** i Lerbäcksbyn och **Fjellman**, *angående förbättring genom statens medverkan av pensioner utav äldre typ till änkor efter befattningshavare i statens tjänst.*

I motion nr 276 i andra kammaren vid 1926 års riksdag hemställde undertecknade, att »riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida och i vad mån en förbättring av pensioner av äldre typ må kunna beredas änkor efter befattningshavare i statens tjänst, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill en dylik utredning kan föranleda». Till stöd för detta vårt yrkande anförde vi bland annat, hurusom nu utgående pensioner i vissa fall måste anses alldeles otillräckliga för tillgodoseende av även mycket blygsamma anspråk. Genom beviljandet av pensionstilllägg och dyrtidstilllägg hade staten också erkänt behovet av en förbättring av änkepensionerna och även i viss mån vidgått sina förpliktelser mot här ifrågasvarande pensionärer. I sistnämnda avseende erinrades bland annat, om hurusom staten år 1920 vid den reglering av folkskollärarnas pensionsförhållanden, som då ägde rum, medverkade till en reglering av redan utgående pensioner till änkor efter delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa. Någon principiell skillnad mellan den pensionsreglering, som under statens medverkan då genomfördes, och den av oss ifrågasatta förefanns, så vitt vi kunde se, icke. I båda fallen gällde det av vederbörande befattningshavare själva i huvudsak upprätt hållna kassor. Pensionsbeloppens storlek grundade sig i båda fallen i första hand på av delägarna i livstiden verkställda inbetalningar. Några principiella betänkligheter mot att staten träder hjälpande emellan, när behov därav visas föreligga, kunde sålunda icke göras gällande i ena fallet i högre grad än i det andra.

Att pensionerna verkligen i vissa fall måste anses absolut otillräckliga åskådliggjordes under den överläggning, som den 22 mars ägde rum i andra kammaren med anledning av motionen, genom ett par exempel som vi här tillåta oss återgiva. Det påvisades, hurusom änkan efter en landskanslist, vilken uppbär pension sedan 1894, i pension, pensionstilllägg och dyrtidstilllägg uppbär tillsammans 426 kronor, medan motsvarande förmåner enligt nu fastställd stat utgöra 1,024 kronor. Änkan efter en kronolänsman, som uppbär pension sedan 1884, har tillsammans 330

kronor, medan motsvarande förmåner för en landsfiskalsänka efter nu gällande grunder uppgå till 1,084 kronor. En kronojägareänka, som upp- bär pension sedan 1883, har på samma sätt 244 kronor, medan motsvarande pensionsförmåner nu utgöra 702 kronor.

Bankoutskottet avstyrkte emellertid motionen och riksdagen avskog den. Första kammaren utan debatt. Andra kammaren däremot efter en debatt, varunder från flera håll livliga sympatier uttalades för motionen, som vid verkställd votering visade sig samla ett ganska ansevärt antal röster. Detta ger oss mod att återkomma med vårt yrkande, ehuru i något modifierad form.

Mot vår motion, sådan den i fjol var formulerad, har gjorts gällande, att det åligger respektive kassor själva att ordna här ifrågasvarande angelägenhet och att ett bifall till motionen skulle kunna leda till att man premierade de kassor, som själva icke gjort eller vilja göra något för att förbättra de äldre änkornas ställning, en sak, som givetvis måste framstå som en orättvisa mot de kassor, som i detta avseende visat större omtänksamhet och tillmötesgående. Vi förstå fullväl dessa betänkligheter, men det synes oss som skulle de kunna väsentligen övervinnas, om man läte den av oss ifrågasatta undersökningen avse icke blott huruvida och i vilken omfattning behovet av en pensionsförbättring åt nu ifrågasvarande grupper pensionstagare föreligger utan också i vilken utsträckning denna eventuellt kan ombesörjas av kassorna själva och i vilken utsträckning statens medverkan erfordras. Det vill förefalla, som skulle ett av riksdagen under dessa förutsättningar fattat beslut om en utredning redan i sig självt utgöra en kraftig erinring till vederbörande kassor om deras moraliska förpliktelser i här ifrågasvarande avseende. För att likaledes i möjligaste mån övervinna de principiella betänkligheter, som man på sina håll synes hysa mot att staten går in för en direkt reglering av själva pensionerna anse vi oss böra utvidga vårt yrkande till att avse en förbättring av vederbörande pensionstagares förmåner, men lämna öppet, huruvida detta skall ske genom ett reglerande av pensionerna eller genom en förhöjning av pensionstilläggen. Till förebyggande av varje missförstånd på den punkten försäkra vi slutligen, att vi ingalunda avse en schablonmässig förhöjning av alla pensioner över lag utan en förbättring av de pensioner av äldre typ, vilka vid den begärda undersökningen befinnas uppenbart otillräckliga.

Under åberopande av vad vi sålunda anfört få vi vö rdsamt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t an- hålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida, i vad mån och på vilket sätt en förbättring av nu utgående pensionsförmåner må genom statens medverkan kunna beredas änkor efter befattnings- havare i statens tjänst, vilka uppbära pension efter de

gamla, oreglerade grunderna, samt för riksdagen förlägga det förslag, vartill en sådan utredning må giva anledning.

Stockholm den 20 januari 1927.

Birger Petersson.

J. Fjellman.

I motionens syfte instämma:

Th. af Ekenstam.

Bertha Wellin.

Adolf Wallerius.

Erik Röing.

G. A. Björkman.

Fabian Lilliecreutz.

Per Pehrsson.

Arthur Gustafson
i Kasenberg.

Bj. Holmgren.

Nils Holmström.

P. Valerius Olsson.

A. Henrikson.

Cl. Lindskog.

Edvin Leffler.

Olivia Nordgren.

Ernst Hage.

Jöran Grapenson.
